

SLÖJDAREN

Nr 1 * 2021

NORRBOTTENS LÄNS
HEMSLÖJDSFÖRENING

ORDFÖRANDE HAR ORDET

2020 är ett år vi sent kommer att glömma. Ovisshet och svårt att planera för framtiden. För allt vi tänkte göra som inte blev av, alla saknade besök, kramar, skratt. Precis som med vädret är det ingen som riktigt vet när vändningen kommer. Vi kan bara hoppas och vänta med framtidstro på miraklet, vaccin mot corona-viruset.

Vi är nu inne på den fjärde veckan i år 2021. Det går fort trots att vi tycker att vi har tråkigt ibland. Tiden vill inte räcka till. Jag hade tur som efter att jag provat olika handarbeten och tekniker ändå fastnade för sömnad, både på maskin och handsömnad. Det finns ständigt nya projekt på gång. Tygrullar, stora och små tygbitar, allt i naturmaterial fyller min ateljé. Min vän Runa brukar fråga mig, när tror du att du sytt av alla tyger du har. Det kan jag inte svara på, men roligt har jag och känner mig rik. Jag önskar er alla en kreativ vår, med allt ni håller på med. Snart värmer solen oss, ljuset kommer och det knarrar under mina skor, snön gnistrar som diamanter. Kan vi ha det bättre?

*Elise
Ordförande*

Slöjdaren ges ut av Norrbottens läns hemslöjdsförening och utkommer med fyra nummer per år. Välkommen att kontakta redaktören om du vill annonsera eller medverka. Författare ansvarar själva för innehållet, men vi förbehåller oss rätten att redigera artiklar och inlägg.

Vi är medlem i Hemslöjden (Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund)

Utgivning 2021 (manusstopp)

Nr 1. 5 feb (22 jan)
Nr 2. 7 maj (23 april)
Nr 3. 27 aug (13 aug)
Nr 4. 19 nov (5 nov)

Redaktör

Jeanette Bergman Weihed
070-372 48 28, jeanette@weihed.se

Omslagsbild

Väska och påse av återbrukad persianpäls och vadmål, garnerat med broderi, tofsar och applikation i rött. Gjord och fotograferad av Monica Virding.

Adress

Norrbottens läns hemslöjdsförening
Box 261
971 08 Luleå
Bankgiro: 5864-1887

Kontakt

Ordförande Elise Tullnär Nilsson, 073-047 11 25,
ordforande@norrbottenshemslojd.se
Sekreterare Cecilia Falk, tel. 073-041 29 19
sekreterare@norrbottenshemslojd.se
Kassör Jan Bos, 070-346 54 27
jan.a.bos@tele2.se

För adressändringar kontakta
medlemsregistret@hemslojden.org

Sociala medier

Instagram: norrbottenslanshemslojd
Facebook: facebook.com/norrbottenshemslojd
Webbsida: norrbottenshemslojd.se

KALENDARIET

På grund av de restriktioner som för närvarande råder så finns inga aktiviteter planerade som säkert kommer att gå att genomföra. Det mesta är satt i väntläge. Därför finns inget kalendarium i detta nummer.

Men så snart corona-läget lättar så drar verksamheten igång.

Håll kontakt med de som är kontaktpersoner på din ort. Och gå med i mailgrupperna. En lista på kontaktpersoner finns på sista sidan.

LULEÅ KNITTERS

Stickträff varje måndag från kl. 17 och så länge ni vill.

Medan corona-restriktionerna råder så är träffarna digitala. Bli medlem i Facebookgruppen för mer information och för att få länken till de digitala mötena.

<https://www.facebook.com/groups/luleaknitters>

SLÖJDAREN I FÄRG

På föreningens webbplatsen norrbottnshemslojd.se ligger de senaste numren av Slöjdaren. Därifrån kan du ladda ner tidningen och se bilderna i färg.

MAILGRUPP I BODEN

Vi ska försöka starta en mailgrupp för att nå ut med information mellan numren av Slöjdaren. Om du vill vara med så skicka ett mail till monicavirding@hotmail.com eller sivbjohansson31@gmail.com

MAILGRUPP I PITEÅ

För att bättre nå ut med information mellan numren av Slöjdaren finns i Piteå en mailgrupp. Du som är medlem bör finnas med här så att du får information löpande. Om du har ändrat mailadress eller inte har anmält dig, hör av dig och meddela aktuell adress till christina.kolmert@gmail.com

MAILGRUPP I LULEÅ

Vill du mellan numren av Slöjdaren ha extra information om slöjdhändelser i din närhet, kan du anmäla din e-postadress till ulrika.bos.k@gmail.com
Mycket trevligt kan hända mellan utgivningen av Slöjdaren.

FRAMTIDA MÖJLIGA KURSER

Monica Virding och Siv Johansson i Boden har gjort en inventering av vilka olika kurser de skulle kunna hålla, om det finns önskemål, och när det åter är möjligt att träffas. Monica har en stor ateljé där det går lätt att hålla avstånd.

Monica Virding: Återbruk av textil, trädarbete, trädgårdsprydnad, granrotskorgar samt näver och kläde i kombination

Siv Johansson: Färga garn med svamp, eco-tryck på tyg, växtfärgning, tova hattar.

Om du är intresserad av något av detta så skicka ett mail till respektive ansvarig:
monicavirding@hotmail.com
sivbjohansson31@gmail.com

GRENKONST

– Och vad heter han som har gjort figurerna i fönstret, frågar jag Helen Lindberg på Galleri Lindberg i Luleå.

– Jo HON heter Karin Larsson och bor i Skellefteå, får jag till svar och lägger ytterligare en fördom på hyllan.

Så roliga och fantasieggande figurer som Karin Larsson tältj och målat med öga både för vad hon hittar i naturen och för form och färg.

Jag ringer henne och får veta att hon är pensionerad matte och ekonomilärare. Hennes far var järnvägare så de bodde många år i Kiruna där hon tog realen och studenten. Släktstuga vid Torne träsk har de också.

Det var fjällbjörkarnas vridna grenar som satte igång fantasin. En jul ville hon göra änglar i julklapp till släkten, och där

låg dom på marken och väntade! Sedan dess har det blivit gubbar, ormar, tuppar, ja allt man kan tänka sig.

– Det är inte bara naturen som inspirerar, det gör också språket! Tänk er själva vad ni kan göra av uttryck som träskalle, ljushuvud eller fäntratt, säger hon med skratt i rösten.

Och det räcker inte med grenar för besöken på återbruket blir många. Man kan väva runt i ett cykelhjul, göra lampor av hönsnät, ja, med vidöppna ögon för vad som finns runt oss, kan vi skapa och göra konst!

Just nu skapar hon med renhorn. Karin Larsson har haft utställningar på flera ställen, bl.a. Ekeby slott. Tyvärr har utställningen i Luleå alldeles nyss tagit slut, men vi hoppas på att Karin återkommer!

Cecilia Falk

Ovan t.v.: Brita Weglin
Ovan t.h.: Monica Svonni.
Nedan: Eva Kitok.

BRODERADE MIN- NEN OCH KÄNSLOR

Galleri Foajen i Regionhuset i Luleå visar fram till och med 9 februari två utställningar med broderikonst: *Fria stygn* och *Dokumentärbroderi – fritt och punk*.

I den förstnämnda deltar Eva Kitok, Brita Weglin, Monica Svonni och Annika Persson Åkerblom. Eva Kitok arbetar med handbroderi, maskinbroderi och applikationer i stora, starka bilder. Brita Weglin har ställt ut broderier tidigare här i regionhuset, senast med temat Pyhäjoki och rädslan för ett eventuellt kärnkraftshaveri. Denna gång är hennes tema ”Kaamos – den mörka tiden” och den pågående pandemin.

Monica Svonni från Jokkmokk visar en serie textila tavlor i samisk tradition. Hon använder applikationer, tenntråd och garn och med till synes enkla medel skapar hon effektfulla och färgstarka tavlor. Visst associerar man till Brita Marakatt-Labba, en föregångare inom ”stygnkonst” och samisk konst – kanske har hon banat vägen för just den här typen av broderikonst?

I utställningen *Dokumentärbroderi – fritt och punk* visar deltagarna från en kurs för konstnären Brita Weglin sina alster.

Broderierna skulle utgå från personliga foton och minnen – eller miljöer man har en relation till. Med nål, tråd och en handduk att brodera på satte en skapande minnesresa igång. Stygn efter stygn som väckte minne efter minne, som Lisbeth Drugge, en av deltagarna, skriver på sitt verk. Det är mamma, mormor, mannen, barnet som växer fram ur broderierna.

Kursen har hållits tidigare och vid presentationen av den kursen i Norrbottens museum för ett par år sedan var känslorna starka. Deltagarna då berättade att förutom att skapa något vackert och bestående väckte den långsamma broderiprocessen

starka minnen och känslor. Jag tror att de kursdeltagare som visat sina broderier här nu skulle säga samma sak. Jag tycker mig ha hört att Brita kommer att hålla ytterligare en kurs till hösten – vi håller tummarna för att Coronan har försvunnit till dess.

Cecilia Falk

Ovan t.v.: En man och hans hund (Barbro Kjellgren). **Ovan t.h.:** Höstutflykt med mamma (Lillemor Drugge). **Nedan t.v.:** Mamma startar ett bageri som 18-åring (Annika Forsen). **Nedan t.h.:** Mormor och jag (AnnChristin Haupt).

TID FÖR HANTVERK

Året som gick präglades av restriktioner och begränsningar i tillvaron. För många blev det inget umgänge, inga kurser, inga marknader, ingenting. Men i stället fick man mycket tid att ägna sig åt slöjd, hantverk och konst. Här bidrar några av föreningens medlemmar med text och bilder som förhoppningsvis kan inspirera till fortsatt slöjdande.

Lilian Irisdotter: Pandemiåret 2020 blev det extra mycket sytt och stickat för min del. Jag stickade och valkade vantar i plötulopi och broderade på dem (1). Det var första gången för mig och kul att testa något nytt.

Många stickade tröjor har jag också hunnit med. Tröjan i hönsestrikk (2) var väldigt rolig att göra. Hoppas den kan inspirera till att använda alla restgarner som brukar finnas. Jag köpte Anna Bauers båda böcker: *Hönsestrikk a love story* och *Hönsestrikk forever*. Mycket inspiration och diagram till bårder finns i den första boken.

I den senare boken skriver hon om hur Hönsestrikk kom till. Det finns mönster och diagram också i den. Båda böckerna har gjort mig både glad och inspirerad.

Jag har också haft tid att dyka in bland alla mina färgglada lapptäckstyger. Av dessa har jag sytt förvaringspåsar (3). Dessa är utmärkta att förvara stickningen eller andra grejer!

Lisbeth Nilsson: Jag bor i Paksuniemi utanför Kiruna och stickar mycket. Jag lärde mig sticka när jag var fem år och nu är jag 67 så det har blivit en hel del under åren. Här visar jag några bilder av vad jag har hunnit med under året som gått (4–6). Hemma har jag en egen vantutställning (7). Alla dessa är dock inte gjorda det senaste året.

Monica Virding: Jag har ägnat pandemi-tiden framför allt åt återbruk. Jag har virkat en rund matta av mattor (8), sytt vantar och påse i vadmal och virkat (9).

Dessutom har jag sytt väska och påse av persianpäls och vadmal och garnerat med broderi, tofsar och applikation i rött (se omslaget).

En älskad tröja som krympte i tvätten har fått nytt liv som en väst med hjälp av kläde och virkning. Ärmarna fick bli benvärmare (10).

Siv Johansson: Under hösten har jag ägnat mig åt att färga handspunnet garn med

svamp. Kanelspindelskivling och sammetsfotad pluggskivling fick dela med sig av sin färg.

Eco-tryck/växttryck på linnetyg var roligt och spännande (12). Dessutom färgade jag sjalar i ull med växtfärger (13). En del av dem fick även tryck av blad och blommor.

Ellenor Nilsson: Jag gjorde en koll av vad jag åstadkommit under pandemin, innan

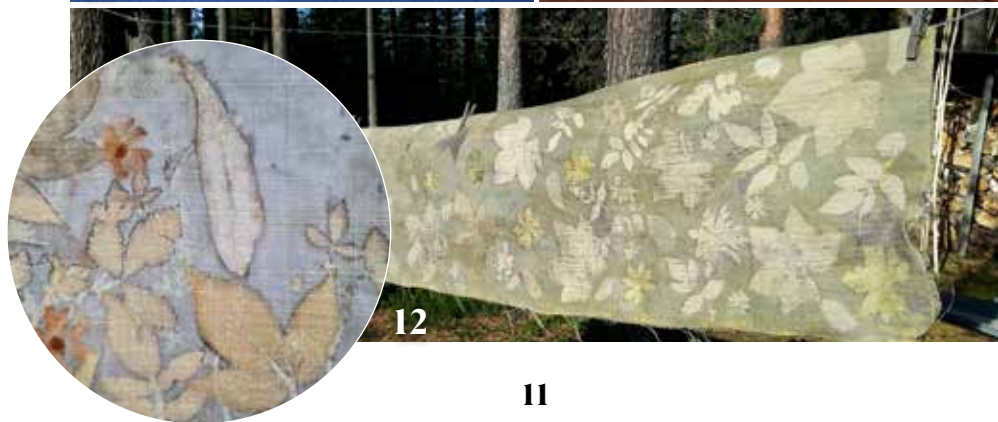

jag bröt vänster hand i november förra året. Och det var en hel del! Jag blev nästan förskräckt – man glömmet så fort.

Jag vill gärna dela med mej av mina pärldukar (14–15). Jag älskar att pärla! Men det är bara dukar jag gillar. Min mor hade många kurser så jag är dränkt i pärlsaker, men det är inte alla saker jag gillar.

Annars sysslar jag mest med skinn och samiskt eftersom jag lever i den världen. Jag har egna renar och vi tar rätt på allt. Just nu syr jag allt som hör till kolten åt mina barnbarn. Innan skolvslutningen hann jag med att färdigställa fem barnkläder och en kolt.

Pandemin har gjort att en del saker blivit gjorda bara på grund av att man behövde hålla sig i hemmet. Så man får vara nöjd i alla fall – i väntan på att allt ska gå över.

BOGOLAN

Ordet bogolan, eller ibland bøgölanfini) betyder gjord av jord på språket bambara som talas i Mali.

Bogolan avser ett bomullstyg, oftast handgjort, som färgats på ett traditionellt sätt med fermenterad lera. Därför kallas tyget ibland också gyttjetyg. Det har en viktig plats i traditionell malisk kultur och har kommit att bli en symbol för malisk kulturell identitet. Tyget exporteras över hela världen för användning inom mode, konst och dekoration.

Färgtekniken finns hos flera etniska grupper i Mali, och även i närliggande länder som Burkina Faso, Senegal och Guinea, men det är bambara-tygerna som blivit mest kända utanför Mali.

Några arkeologiska fynd finns inte, men man tror att tekniken funnits i flera hundra år. Från början skapades bogolan i första hand av äldre kvinnor när de inte längre orkade delta i tyngre arbeten, men numera tillverkas tygerna ofta av män som blivit arbetslösa.

Kvinnorna sår och skördar bomullen som sedan spinns. Sedan väver männen långa, smala remsor som de sedan färgar. Man börjar med att använda löv vars garvsyra färgar tygerna i gult. Denna behandling krävs för att man sedan kunna färga med de olika lerorna som innehåller järnoxid. Lerorna tas från flodbädden och får ligga och jäsa under flera månader. Tygerna läggs sedan ut i solen där lerans färg bränns in under flera veckor.

Traditionellt var mönstren specifika för olika familjer eller klaner, men numera har

denna tradition urholkats och mönstren är moderniserade. Från början fanns också mycket symbolik i mönstren.

Tygerna har använts av männen som kamuflage i samband med jakt och hade en slags skyddande roll. Kvinnorna använde tygerna framför allt i samband med vuxenriter och barnafödande.

Numera har konsthantverkare och modskapare utvecklat mönster, och tekniken har delvis mekaniserats.

*Text och bild:
Christina Kolmert*

FLER TV-TIPS

På SVT-Play finns flera kortare och längre inslag om slöjd, hantverk och design. Bra om man vill ha lite inspiration.

Byggnadsvårdarna

Från Svenska Byggnadsvårdsföreningens sommarläger där man lär sig att ta hand om gamla byggnader med traditionella hantverk.

www.svtplay.se/byggnadsvardarna

Designreportage

Korta klipp (8 minuter) om olika ämnen. Modern design med snegling tillbaka i tiden.

www.svtplay.se/designreportage

Det vackraste samiska hantverket

Sex avsnitt som visar hur traditionella samiska slöjdföremål skapas. Kärleken till traditionerna, närheten till naturen, det stora kunnandet som förts vidare genom generationer – i den här serien får vi se hur slöjden växer fram. Med en

kombination av kunskap, noggrannhet och en personlig touch skapar de här sex slöjderna unika och vackra hantverk.
www.svtplay.se/det-vackraste-samiska-hantverket

Gör det själv

Inredningsdesignern Ida Hansson visar hur du gör om gamla möbler till något nytt.
www.svtplay.se/gor-det-sjalv

Åtta årstider

Samiska konstnärer och kreatörer berättar om sitt förhållande till de åtta samiska årstiderna.
www.svtplay.se/atta-arstider

Snickra med Oskar

Roliga och praktiska hemmabyggen med snickaren Oskar Boström. Här visar han hur du bygger ett snyggt matbord, en praktisk sittbänk, smarta förvaringslådor och en stilren verktygstavla.
www.svtplay.se/snickra-med-oskar

TOMAS ÅBERG NY KONTAKTPERSON I GÄLLIVARE

Tomas Åberg är sedan i höstas ny kontaktperson för Gällivare-Malmberget. Han bor i Hakkas och jobbar i Malmbergets församling där han varit med och arrangerat hantverkscaféer och workshops de senaste fyra åren. På fritiden ägnar han sig åt vantar, bröd och ikoner.

Här kommer ett utdrag ur en intervju med Tomas som publicerades på Anna Braws blogg 'Ett varv till med Anna' på Hemmets journal i höstas. Gå in och läs hela intervjun på webben. Där finns också fler bilder på Tomas vantar.

- ” – Tomas, hur många par vantar har du stickat nu?
- Många! Det är lätt att tappa räkningen. Men det kan aldrig bli för många vantar.
  - Hur kom det sig att du började?
  - Tror att jag lärde mig sticka som sjuåring, uppmuntrad av en stickande omgivning – mamma, farmor, faster. Vantar är ett ”lagom” projekt. Jag har gått kurser för Erika Nordvall Falck som är etnolog och mästerstickare från Jokkmokk. Erika satte mig på spåret med lokala vantar här från Norrbotten.

- Var hittar du inspirationen?
- Mycket av inspirationen kommer från gamla vantar, från gamla foton, digitalt museum. Ber ofta att få fota folks vantar om jag ser något intressant mönster eller någon teknisk lösning. Många av vantomnstrarna från norr ”går att räkna ut” om man tittar på mönsterrapporter och räknar ut antal maskor. Sedan handlar det om att prova, prova, prova.

- Vilken är den vackraste modellen du har stickat?
- Det enkla är oftast det vackra. Älskar Skaite-vantarna med sina små rutor. Älskar Arjeplogsvantarna med sina bårder och blommor. Variationsrikedom.
- Vilka är dina favoritgarner?
- Ull, alltid ull. Ett tunt, sextrådigt kamgarn, Siessä – oöverträffat i lyster, värme. Eller tretrådigt eller fyrtrådigt ullgarn. Mycket handlar om kombinationen garn och nålar.

”
Läs mer här: <http://bloggar.hemmetsjournal.se/anna/2020/arjeplogsvanten-och-andra-favoriter/>

INFORMATION FRÅN STYRELSEN

Återbud till kurser

För kurser som ordnas i föreningens regi gäller följande vid återbud:

- Om du lämnar återbud minst 4 veckor innan kursen återbetalas kursavgiften.
- Om du lämnar återbud mellan 4 veckor och 2 veckor innan kursen återbetalas hälften av kursavgiften.
- Om du lämnar återbud senare än 2 veckor innan kursen återbetalas ingen kursavgift.
- Skulle du bli sjuk och inte kan vara med så kontaktar du kassören angående återbetalning.

Resebidrag vid kurser

Föreningens medlemmar kan ansöka om resebidrag för kurser som ordnas inom Norrbottens läns Hemslojdsförening.

Förutsättningen för att få bidraget är att enkel färdväg till kursen överstiger 10 mil. Bidraget är 4,50 kronor per mil för den del av resan som överstiger 10 mil enkel färdväg. Kontakta kassören för att få en blankett.

Övrigt

- Föreningen har nolltolerans mot kränkningar, övergrepp och sexuella trakasserier. En handlingsplan finns.
- Föreningen får verksamhetsbidrag av Region Norrbotten.

Se sidan 2 för kontaktuppgifter

BLI MEDLEM!

Bli medlem direkt på Hemslojdsföreningens hemsida.

Där fyller du i namn och adressuppgifter.

Besök hemslojden.org/engagera-mig/bli-medlem/ eller följ qr-koden här intill.

KONTAKTA LÄNSHEMSLÖJDSKONSULENTEN

Norrbottens läns hemslojdskonsulent finns inom Region Norrbotten på enheten Kulturfrämjande verksamhet. Om du vill komma i kontakt med konsulenterna hittar du kontaktuppgifterna här:

Linnea Nilsson
tel: 0920-28 49 19
e-post: linnea.a.nilsson@norrbotten.se

www.norrbotten.se/hemslojd
www.facebook.com/hemslojdnorrbotten
www.instagram.com/hemslojdnorrbotten

KONTAKTPERSONER

Arjeplog	Rigmor Laestander 070-373 42 78 riggan-45@hotmail.com
Arvidsjaur	Ellenor Nilsson 070-699 15 91 ellenor.nilsson51@gmail.se
Boden	Monica Virding 070-644 46 21, monicavirding@hotmail.com Siv Johansson 070-626 51 36, sivbjohansson31@gmail.com
Gällivare–Malmberget	Tomas Åberg 070-310 15 91 tomas.h.aberg@gmail.com
Haparanda	Saara Pekkarinen 0922-688 00, +358 442 921 970 saara.pekkarinen@svefi.net
Jokkmokk	Elise Tullnär Nilsson 073-047 11 25 elise.tullnar-nilsson@telia.com
Kalix	Lisbet Espling 070-653 43 57 lisbet.espling@kalix.se
Kiruna	Margareta Spett 0980-177 54, 070-258 54 39 margareta.spett@gmail.com
Luleå	Christina Lindmark 073-072 78 56, christina.lindmark@telia.com Ulrika Bos Kerttu 070-348 08 65, ulrika.bos.k@gmail.com
Pajala	Anne-Maj Gunnelbrand 076-820 87 12 roger.gbrand@telia.com
Piteå	Christina Kolmert 070-577 52 91, 0911-682 65 christina.kolmert@gmail.com
Älvsbyn	Birgitta Forsman 070-339 22 10, 0929-212 01 birgitta@handelshusetab.se
Överkalix	Katarina Karlsson 070-272 28 47 jakobgarden@gmail.com
Övertorneå	Gudrun Kron 070-328 74 83 kron.gudrun@gmail.com

FÖLJ OSS PÅ SOCIALA MEDIER

Norrbottens Läns
Hemslöjdsförening

norrbottenslanshemslojd